



# ÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ  
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi Iroda: Lyceumi nyomda. — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

**Tartalom:** Kemény János leveles tárczájából. (IV. közlemény.) Közli Szilágyi Sándor. — Kossuth Lajos kiáltványa 1848-ból. Közli Doby Antal. — Zrinyi Ilona életéhez. Közli Szilágyi Sándor. — Gr. Kornis Antal kamarás, hunyadmegyei főispánhoz stb. intézett levelek. (VIII. közlemény.) — Gr. Petki Annához intézett levelek. (III. közlemény.) — Kolozsvár 1848-iki jegyzőkönyvéből. (X. közlemény.)

vendezőket az isteni bő irgalmas tanács-mind confundálta, ő nagysága istennek hálá már jó egészségben vagyon, nyavalyáiból megtisztult; ifju asszonyunkról és az kis fejedelmünkről is már az himlők hullanak, egyébiránt is az napkületi országok felől semmi idegen hireink nincsenek, csak onnét kegyelmetek részéről ne nyughatatlankodnának az emberek s még penig magunk nemzetünkbeliek, kik magok hazájoknak oppressiójával is akarták vagy kévanságokat vagy penig boszujokat tölteni. Mit irjanak kegyelmednek az nemesség állapotja felől, az mi kegyelmes urunkkal. ő nagyságával communicáltam, hogy offensive mostan cselekedjenek, nyilván ő felsége az imperiumban készülvén, ide alá penig Igerjesztett tüzet hagyjon az igaz ratiók s egyébiránt is az emberi indulatok, melyek az kedvetlen dolgokat magoknak nem örömetst persvadeálhatják, alig hihetné ember, de egyébiránt való utakat és módokat minden kétség nélkül mind keresni s mind alkalmatosságok adattatván elkövetni is hogy ne igyekeznék, abban kételkednünk nem kell, melyre nézve az vigyázás felette igen szükséges.

## KEMÉNY JÁNOS leveles tárczájából.


Kemény Jánosnak, az évkönyvirónak, a két Rákóczy tanácsurának s későbbi fejedelemnek alább közlendő s nem mindennapi történeti beccsel bíró levelei

1649—1661 közt keltek.

Közli: Szilágyi Sándor.

1652. mart. 12.

XI.



szolgálatomat ajánlom kegyelmednek mint jóakaró atyámfiának.

Kegyelmednek két rendbeli leveleit szeretettel vettem, az mi kegyelmes urunk ő nagysága felől futamodott kegyelmetek szomorúságát írásából is kegyelmednek értém, azonkívül is peniglen ugy hittem, legyen áldott az ur istennek neve, ő nagysága halálán ör-

Az czimereknek elkészülését csalhatatlanul mikorra reménylhetjük és azoknak az koporsóval együtt való beérkezését is, kérem kegyelmedet, tudósítson, hasonlóképen az bársonynak is és egyéb egyetmés eszközöknek beérkezhetések felől.

Az képiró aranyat és ezüstöt meghozták uram békével.

Az én statutiomnak peragaltatása nem leszen uram kései ezután is, csak az esztendő el ne teljék.

Ha mi újabb hirei kegyelmednek érkeznek, részeltessen, kiváltképen penig ha félelmes, az mennyiben lehet tempestive.

Én is uram innét isten engedelmeiből holnap meg fogok indulni Fogarasban, és ha valami szükséges ok nem kényszerít, ott leszek miglen az szegény ur testét megindítjuk s noha pedig az készületnek mivolta még bizonytalanságban levén egész bizonyossággal nem concludálhattak ő nagyságok az temetésnek napja felett; mindazáltal conjecturaliter Husvét után három héttel reményljük, hogy meglehessen; melyről mihelyestiz bonyos conclusio leszen, ottan kegyelmedet is tudósítani el nem mulatjuk.

Az monumentumhoz való köveknek elejében küldöttem volt, ha ma nem is, holnap be fognak érkezni vele.

Onnan beküldendő holmi eszközök felől Klobusoczki uram mind mostan küldött levélben s mind Bresinczki uram által fogta kegyelmedet tudósítani, mert ugyan regisztrumban küldöttem volt ő kegyelmének innen, micsoda eszközöket kellessék behozatni. Ezek után jó egészségben tartsa meg az ur isten kegyelmedet. Datum Albae Juliae, die 12 mensis martii, anno Domini 1652.

Kegyelmednek szeretettel szolgáló atyjafia

KEMÉNY JÁNOS.

Külczim: Generoso domino Andreae Klobosoczki, illustrissimae et celsissimae principissae dominae dominae Susannae Loranthff, celsissimi condam regni Transylvaniae principis relictuae viduae, etc. universorum bonorum in Hungaria praefecto etc. domino et fratri observandissimo confidentissimo.

(Az egész levél Kemény János saját írása.)  
(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

1653. November 19.

## XII.

Kegyelmes uram fejedelmem.

Az posta tegnap estve felé érkezett vala nagyságod méltóságos levelével, ma délyest az étekgógó is. Az úr Isten sok jókkal áldja nagyságodat érte, méltatlan szolgálárul nem feledkezett, én kegyelmes uram látván, hogy Isip nem akara, már se doctort,

se patikariust nem fásasztok, ha az ur Isten újabb nyavalyát reám nem bocsát, hanem hétbe kelve megindulok, az nagyságod kegyelmes prövisióját pedig az iránt is alázatosan megszolgálni igyekezem. Csudálkozom rajta, az háromszéki posta hova késett. Mikes uram leveleit az által küldtem vala nagyságodnak, tegnap is küldtem Kazintól moldvai leveleket. Az étekgógót várakoztatnom kell mindaddig, mig egyszer máskor az lengyelországi expeditio dolgából, az mint lehet, irogattathatok. Ezek után stb. 1653. 19. estve Novembris Fogaras.

Az postát ez estve el nem bocsáthatám, azonban most reggel érkezék nagyságod méltóságos levele, Mikes uramnak szóló nagyságod méltóságos levele mellett én is irtam az vajdának. Mikes uramnak is irtam volt, csak az fizetés felől, s egyszersmind intimáltam, az hirnév keresés mellett felette igen oltalmazkodjék, nyelvet közülök ne foghasanak. Megirtam Gyuráiéknak az vajda emberivel együtt nekiek is emberek menjen az lengyel táborra, értelmes legény, az vajdának is megirtam, hirekké tegye, mikor embere megyen. Nagyságodnak szóló levél is érkezék. Az tatár levele valóban csalárd levél.

Nagyságodnak nyomorék szolgálója

KEMÉNY JÁNOS m. p.

Külczim: Az én kegyelmes uramnak, az erdélyi méltóságos fejedelemnek adassék.  
(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)  
(Az egész levél Kemény János írása.)

1654. martius 15.

## XIII.

Szolgálók uram kegyelmednek.

Ritkán írásomról kegyelmedet követem, maga példájával pedig kegyelmed is engemet nem vádolhat. Ez alkalmatossággal pedig kegyelmedet akarám ez kis írásom mellett minden jóknak kívánásával köszöntenem, kérvén is egyszersmind jó egészségének hírével örvendeztessen, és ha miben itfli elégséget, parancsolatjával is részeltessen. Erről az részről való hirekről urunk ő nagysága kegyelmedet bőséggel tudósítja, terhelnem azokkal nem szükség, egyebet nem is írhatnék, hanem hogy az mint az környülálló

dolgok mutatják, ez esztendőben is Márs nem fog várni; interim én az én kegyelmes uraim s asszonyim hűségére hogy nagyobb szövetséggel is kötelezhessem maradékimat is. Istennek rendeléséhez járult ő nagyságának kegyelmes tetszéséből Alia Mária asszonyt fiam Kemény Simon számára házastársul eljegyeztem, kiknek kézfogással való egybekelésnek idejét ő nagyságok rendelték ad 14. Aprilis; képtelen kívánsággal kegyelmedet nem bánthatom jelenléte felől, hanem mint régi kedves atyámfának jelentem Istennek ezbeli velem közlött irgalmát, ki gyermekemnek házasságának ennyire való eleit meg engedte érnem, több részeit is életeknek ajánlván azon Istennek kegyelmében. Mely dologban bizonyomra irom az én elmékedésemet régen megelőzte az vulgus hire és az mindenek köz opinióját ez darab földön Isten akaratjának lenni itélvén, indultam meg benne, azon napon azért kegyelmedet kérem, igyék egy pohár bort az mi companiánkért, kinek feje az mi kegyelmes urunk méltóságos személye leszen; az alatt én itt az sz. szerzetben töltöm az időt asszonyunk szolgálatjában, kegyelmed pedig mostan respirál.

Ezek után ajánlom az sz. Istennek kegyelmedet 1654. 15. martij.

Isten kegyelmedet reménységem szerént cancellarius urammal szemben juttatván, ki nekem hittelt fogadott öcsém, ne neheztelje köszönteni, ha vélekedésben nem lött volna ő kegyelme alájüveteli, az irást is ő kegyelméhez el nem mulattam volna.

Zákányi uramat és Verőczy uramat is ne neheztelje kegyelmed köszönteni, megszógalom kegyelmednek.

Kegyelmed atyjafia, szolgálja  
KEMÉNY JÁNOS m.p.

Külczim: Generoso domino Andreae Klobusiczky stb.

(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

## KOSSUTH LAJOS KIÁLTVÁNYA 1848-ból.

Az eredeti után közli: Doby Antal.

### A néphez.

Atyámfiai! Véreim! Polgártársaim!

Az örökkévaló istennek, nevében, ki

az igazságot védi, és megbünteti az árulást, fegyverre szólítom fel a nemzetet: szegény magyar hazánk megvédésére.

A magyar nemzet háromszáz esztendőn át sokat szenvedett. Török és tatár dulta édes hazánk kőbelét; és a királyok idegen gonosz tanácsosai és a hazának háládatlan fiai sokszor elárulták e szegény nemzetet, de a mióta isten e világot megteremtette, soha még oly ocsmány árulást nem hallott az embernek fia, mint a minővel most hazánkat meg akarják ölni a hitszegők.

Ha most a magyar nemzetnek minden fia, a ki csak karját bírja, fel nem kél hazáját védeni, akkor kiirtanak saját hazádból, szegény magyar nép! Országodat, mit őseid vérről szereztek, árulással szétdarabolják. A magyar földet, mit véres verejték közt mivel-tél, s mit a magyar nemesség a király gonosz tanácsosai daczára szabaddá tett, rácz rablók és illyr pártütők közt osztják ki, s téged, szegény elárult magyar nép, ki fog-nak irtani az élő nemzetek sorából, hogy szegény hazádnak még csak neve sé maradjon fen.

Nem! ezt az örökkévaló isten nem engedheti. A magyar nemzet, — mellynek hűségeért, hosszas türelmes szendvedéseért most illy alávaló hitszegéssel, illy rút hálátlansággal fizetnek, nem lehet oly gyáva, hogy védtelenül hajoljon meg a gyilkosok előtt, és veszni hagyja szegény hazáját, zsákmányul a hitvány árulóknak.

Még a nyomorult féreg sem túri, ha lábbal tapodják. A magyar nép nem leszen, nem lehet gyávább a féregnél. A ki nem akar hontalan vándor koldussá lenni, a kinek szívében a becsületnek, a hazafiságnak legkisebb szikrája ég, a ki nem akarja a szolgaságnak keserves bilincset hordozni, a kinek nője, gyermeke van, a ki nem akarja apái sirját megfertőztetni, a ki nem akarja, hogy gyermekei megátkozzák, ki szabadságot kíván e földön s üdvösséget vár a más világon: az fel fog kelni isten és a haza nevében, a rablókat, pártütőket semmivé tenni és megboszúlni a hitszegést, és Magyarország függetlenségét, és a magyar nép törvényes szabadságát megvédeni.

Atyámfiai, hallgassátok meg szavaimat!

Én a nép javáért éltem, szenvedtem, cselekedtem egész életemben.

Én nektek igazat szólok mintha isten előtt állanék.

A magyar nemzet 300 esztendő előtt ily feltétel alatt választott királyt a most is uralkodó házból: hogy Magyarországot, mint szabad és független országot, saját törvényei szerint kormányoztatja.

Ilyen feltétel alatt engedte meg a magyar nemzet azt is, hogy a királyság firól fira örökségül szálljon.

Ily feltétel alatt szállott a korona a mostan uralkodó királyra is.

Tizennégy király megesküdött az örökévaló istenre, hogy az ország szabadságát, az ország törvényeit meg fogja tartani.

De nekünk a királyi eskü semmit sem használt.

Mert a királyok — esküvel fogadott számtalan ígéreteik ellenére — mindig külföldön laktak, ott idegen tanácsosokkal vették magokat körül, a kik hazánkat nem szerették, a népet sanyargatták, törvényeinket lábbal taposták, s Magyarországot minden szabadságából kivetköztették.

A nép fizette a terhes adót, tartotta az idegen katonát, ki miatt a szegény népnek saját házában sem volt soha egy pillanatnyi nyugalma. De a keservesen fizetett adóból a nép javára soha egy fillér sem fordított. Soha a nép adójáról a király számot nem adott. Legnagyobb részét a népnek elnyomása végett tartott idegen katona emésztette fel; a többit pedig kiküldték Bécsbe, ott költötték el, s a népnek örökös inséggel kellett küzdeni.

A ti fiaitokat elvitték katonának; de nem a végett, hogy szegény hazánkat az ellenségtől megóttalmazzák, hanem a végett, hogy más nemzeteket a karjaitok közül kiragadott magyar katonák által járomban tartanak és sanyargassanak, ép úgy mint titeket idegen katonák által járomban tartottak és sanyargattak.

És a nemzetnek soha senki számot nem adott, hogy hová fecsérték a magyar vitézeknek, a ti fiaitoknak vérért.

Idegen országokban veszték el legnagyobb részben, — s azon országok népeinek

átka kísérte őket sirjaikba; a kik pedig sok esztendő múlva haza kerültek, koldusok gyanánt tértek meg helységeikbe, s nem volt a ki őket szenvedéseikért megjutalmazza, a ki nekik egy keserves darab kenyeret adjon.

Ti robotoztatok, dézmát adtatok, uri székeknek voltatok alávetve, ki voltatok zárva a polgári szabadság minden malasztáiból, a föld, melyet véres verejtékkel miveltetek, nem nektek jövedelmezett; szolgák voltatok, mint szolga volt a föld, melyet miveltetek.

De a nemességnek igazságos része fel akart titeket törvény által szabadítani.

Én is egyike voltam azoknak, kik szabadságtokért küzdöttek sok esztendőök óta.

De a király idegen gonosz tanácsosai ellentállottak szabadságtoknak, sőt sokakat közülünk üldöztek, sanyargattak, tömlöczczel kinoztak, azért mert a szegény nép mellett bátran és hangosan mertünk szólani.

És mivel e szerint a nép maga ki volt rekesztve a szabadságból, — mi nem lehetünk elég erősök szegény hazánk szabadságát megoltalmazni.

És szegény elárult hazánk minden szabadságából kivetköztetett. Olyan volt mint egy fejős tehén, melyet a külföldi gonosz tanácsosok számára hitszegő magyarok vérig fejtenek.

Szegény magyar hazánk inség, nyomoruság, szolgaság tanyájává lett.

Ez volt a régi keserves állapot, atyámfiai!

Végre az örökévaló isten megsokallotta szenvedésteiket, megszánta szegény magyar hazánk szenvedéseit.

A mult országgyűlésen még csak a nemesség hozott törvényeket; de a nemesség követjei és a mágnások között számosan valánk a magyar népnek igaz barátai.

Elhatároztuk: inkább meghalni, mintsem azt tűrni, hogy a magyar nép tovább is szolgaságban szenvedjen.

Elhatároztuk: szegény árva hazánk szabadságát visszaszerezni; de visszaszerezni nemcsak egyedül a nemesség számára, de az egész népnek számára.

A nagylelkű nemesség elhatározá, a néppel minden szabadságát megosztani és a nép minden terheiben megosztani.

És semmit sem kívánt a néptől egyebet, mint azt, hogy szeresse magyar hazánkat, és segítsen azt árulók és zsarnokok ellen megvédelmezni.

Isten megáldotta igazságos küzdelmeinket.

Magyarország, Erdély, Horváth-, Tótország népeit szabaddá tettük.

Robotot, dézmát eltöröltünk. Az adófizetés terheiben megosztottunk. — Az ország védelmének kötelességében megosztottunk. — És a népet minden alkotmányos szabadságnak részeseivé tettük.

Hogy pedig a népnek, az országnak ezen szabadságát idegen gonosz zsarnokok meg ne ronghassák, felelős ministeriumot alkottunk, valóságos nemzeti kormányt, mely olly emberekből álljon, kik a nemzet többségének bizodalját bírják, kik a népnek barátai, kik annak javát, szabadságát szívből, lélekből előmozdítják.

És ezen nemzeti kormányt felelőssé tettük, hogy a nép s az ország szabadságát szentül megőrizze; a nép adóját a nép javára fordítsa; arról a nemzetnek számot adjon, s a nemzet vérért nem másra, mint az ország védelmére fordítsa.

És hogy ezen felelős kormány hazafiai kötelességének becsületesen megfeleljen, a népnek azon hatalmat adtuk, hogy válasszon képviselőket, kik a kormánytól számot vegyenek, s a nép javára törvényeket hozzanak, melyek szerint a ministerium az országot kormányozni tartozzék.

Ezt tettük a mult országgyűlésen; ilyen törvényeket alkotánk. A királynak elibe terjesztettük, és a király e törvényeket megerősítette, és királyi esküjére szentül fogadta, hogy örökre meg fogja tartani.

Tette ezt a király szabad akaratból, tette esküvel erősített kötelessége szerint.

A szerencse ezen igazságos kívánatokat csak annyiban segítette elő, hogy ekkoron a királyt nem vették körül hajdani gonosz tanácsnokai, mert azokat a türelmét vesztett bécsi nép akkoron elkergeté.

De alig mult el néhány hét, a magyaroknak halálos ellenségei, mint a kigyók, ismét összesereglettek a király körül és összeesküdtek szegény magyar hazánk ellen, összeesküdtek a magyar nép szabadságai ellen.

És ezen árulóknak az összeesküvés borzasztóan sikerült.

Mert a király e nyáron megbetegedvén, maga magával annyira tehetetlenné lett, hogy szegény hazánkat — a hitszegő tanácsosok a király nevében gyilkolják meg.

Tudjátok, hazámiai! szegény hazánkat minő irtózatosszerű szerencsétlenségbe sodorta immár az árulás.

A vad ráczokat, a rabló szerbeket a király nevében lázitották fel a magyar népkirtására.

És irtják a magyar népet. Gyilkolják a férfit, asszonyt, gyermeket. Porrá égetik a magyar falukat; s el akarják a magyar népföldét foglalni.

A király nevében esküdött össze ellenünk a hazánkban tanyázó idegen katonaság, melyet véres verejtékekkel fizettetek és tápláltak.

A király nevében választották ki Jellacsichot vezéreül a szegény magyar nép ellen intézendő irtó háborunak.

A király nevében lázitották fel a horvátokat, kik velünk az ország minden közös szabadságaiban megosztottak, kiket mi, magyarok, testvéreinkül fogadánk, a kiknek még több szabadságot adtunk, mint a mennyivel magok a magyarok birtanak. Ők csak félannyi adót fizetnek, mint a magyarok; katonát nem tartanak, az ő földükről a kalvinista s lutheránus magyar vallása ki van rekesztve, mint a belpoklos; nekik külön országgyűlésük is van, és saját nyelvükön szabadon intézik beldolgaikat.

Mindezen jótéteményeket pedig azzal hálálják meg, hogy a pártütő Jellacsich vezérlete alatt, mint vad ellenség rohantak meg országunkat, s rabolják, pusztítják a magyar népet.

A király nevében lázitották fel a magyar ellen az oláhokat, s a király nevében rohantak be a felföldre fegyveres cseh rablók a tót népet fellázítani.

Szóval a király nevében van hazánk vérrel és lánggal minden oldalról elborítva.

És tódul a sok fegyveres rabló, a sok háládatlan áruló minden oldalról beljebb és beljebb a magyar népre, hogy őtet kipusztítsa a föld hátáról.

E pusztításnak pedig végczélja az: hogy visszaállítsák a régi keserves állapotot, fegyveres kézzel rontsák le a magyar szabadságot, melyre a király megesküdt, és a kit közölünk le nem gyilkolnak, azokat a régi szolgaságba, régi járomba, régi nyomoruságba visszataszítják.

El vagyunk árulva minden oldalról.

Ha min magunkat meg nem óvjuk, kirtanak, elpusztítanak, s nemzetünket kitörlik az élők sorából.

Védelmezd hát magad, szegény elárult magyar nép! Védelmezd magad, ten tüzhegyedet, gyermekeidet, feleségedet elszántan, rettenthetlenül: mint a hogy védelmeznéd magadat, midőn uton álló rablók támadnak meg.

Ha véded magad: nincs mitől félned, mert veled isten és az igazság.

De ha magadat nem védelmezed: az isten maga sem védelmez meg.

Fel hát fegyverre, szegény elárult, de bátor magyar nép!

Kaszára, kapára, kinek mie van. Keljen fel tömegben a magyar nép; ez megmenti magát, és megmenti ez árva hazát.

De ha fel nem kél, ha saját életét, vagyónát, hazáját gyáván feladja: úgy én, ki a népért küzdöttem egész életemben, mielőtt hazám elveszése felett szívem még szakadna, egy átkot mondok, egy rettenetést, melynek minden szava teljesedni fog:

A magyarnak neve e földön annyit fog tenni, mint a szégyen s gyalázat neve;

a magyar nép megfertőzteti ősei szent emlékét, és isten büntetésül azt fogja rá mondani: „veszsz“, — bánom, hogy teremtettelek;

az isten el fogja e népet átkozni, hogy a levegő méreggé váljék, mikor beszija; hogy kezei alatt a termő föld ne teremjen mást, mint hitvány kórót; hogy a forrásviz büszkődjék meg, midőn ajkához viszi; hogy bujdossék hontalanul a föld hátán; hiában kérje az alamizsna száraz kenyerét; meg fogja őt isten átkozni és alamizsna helyett arczul csapandja őt az idegen faj, és leszen saját hazájában egy vándor koldus, kit, mint a gazdátlan ebet, büntetlenül verend agyon bármily gazember; — az ebeket fogják reá

uszítani, s olyanná leszen, mint a bélpoklos, — a kit minden ember kikerül. Hiában imádkozandik istenhez! neki a vallás nem adand vigasztalást. Isten, kinek teremtését gyávasága által meggyalázta, nem bocsátandja meg bűneit sem ezen a világon, sem a másikon; a leány, kihez szemeit felemelendi, seprővel hajtandja el a küszöbről, mint a rühös állatot; neje utálattal köpend gyáva szemei közé; gyermekének első szava az lesz: hogy atyját megátkozza; és holt teste heverend temetetlenül, míg a vadállatok s az ég madarai megemésztendik.

A könyörület istene háritsa el az átkot mi rólunk! De nem fogja másképp elháritani, mint úgy: ha bátor karokkal megvédelmezzük életünket, becsületünket s a szegény elárult magyar hazát.

Fel hát fegyverre, a ki megátkozott lenni nem akar.

Én, a magyar nép képviselőinek egyike, közitekbe megyek, atyámfiak! meghajtom előttetek a zászlót, hogy reá megesküdjünk: el nem hagyni a hazát és az elárult magyar nemzetet.

Én megyek a népet szent kötelességére lelkesíteni; a ki engem e szent munkában segíteni akar, jöjjön velem.

Pest, sept. 23-kán 1848.

KOSSUTH LAJOS.

## ZRINYI ILONA ÉLETÉHEZ.

Közi: Szilágyi Sándor.

Az alább közlendő két okmány Zrinyi Ilona élettörténetéhez nagybecsű adalékot képez. Az első Thököly Imre hitlevele, hogy találkozhassek vele, az utóbbi a szerződés, melynél fogva a zernyesti csata után Heislerrel és Doriával kicseréltetett.

1681. decz. 29.

### I.

Én Késmárki gróf Theökeölyi Imre recognoscálok per praesentes, hogy én az méltóságos fejedelem-asszonygyal Zrinyi Ilona asszonygyal ő nagysággyal szükséges dolgok végett szemben akarván lennem, mivel ő

nagyságának ez armistitium alatt is lehet valamely consideratiója, assecuráalom ő nagyságát bona fide christiana, sem magának, sem hozzá tartozóinak semmi szin és praetextus alatt senkitől bántódása nem lészen, melynek nagyobb bizonyosságára adtam ezen pecsétés levelemet. Kelt Kaposson 29. Decembris 1681.

G. THÖKÖLYI IMRE m.p.

(P.H.)

(Eredetije, mely egészen Thökölyi írása, a m. k. kam. levéltárban, Publicorum Fasc. II. N. 30.)

1691. sept. 20.

## II.

Notum sit omnibus quod praesenti die nempe 20. Septembris anni 1691 est conclusus inter Celsissimum Principem Emericum Thököli ex una et Generalem Baronem Heisler et Colonellum Marchionem Doria ex altera parte pro eliberatione amborum a praesenti captivitate, sicut continent sequentia puncta.

1. Eliberabitur Celsissima Domina Principissa Thököliana et a suo discessu Viennensi inserviet ipsi honestus officialis, qui curam habeat cum sufficienti comitiva et securitatem ipsam comitari ac de necessaria vectura et victualibus convenientibus ipsius dignitati atque familia gratis providere non tantum in itinere, verum etiam in loco, quo continget expectare permutationem. Quam primum vero ad confinia approximabitur, commendans Caesareus vel ipse Excellentissimus Dominus Generalis Transylvaniae vel eius subdelegatus notificabit hi: ipsius adventum et de modalitate permutationis scilicet de loco ac tempore convenient cum reciproca satisfactione. Adlaborabitur in quantum possibile erit, ut ad diem festum Sancti Emerici proxime ventum vel saltem ante finem futuri Mensis Novembris permutatio Celsissimae Principissae cum Colonello atque Obsidibus succedat.

2. Ad hoc exequendum discedet statim Generalis Heisler et ibit cum sufficienti comitiva in Transylvaniam et inde remittet duos Ritthmaisteros, qui cum Colonello Doria servient pro Obsidibus praesentis Tractatus usque ad permutationem, in casu inobservantiae erunt captivi ad liberam dispositio-

nem. Interim vero omnes tres tanquam obsides honeste tractabuntur et ab omni injuria defendentur.

3. Quae Celsissimae Principissae in tractatu Munkacsiersi fuerunt appromissa, manent inconcussa. Sic erit ipsi licitum bona mobilia qualiacunque vel secum ducere, pro quibus dabitur vectura, vel vendere seu libere aliter disponere. Immobilium vero seu dotantium bonorum proventus poterit detinere atque disponere juxta modalitates hactenus usitatas. De quibus Decretum Caesareum consignabitur in manus Celsissimi Principis Thökölij.

4. Magnifico Domino Petróczi ac Generoso Domino Casparo Sándor sit licitum ad suas uxores quilibet unum familiarem cum tribus servitoribus mittere. Generoso Domino Valentino Nemessáni vero in persona ad suam Conthoralem ire, pro quibus procurabitur a Sua Majestate Caesarea passus, ut cum Comitativa et Securitate tam pro egressu, quam pro regressu sine ulla detentione itinerari valeant. Si vero Dominus Petróczi ante acceptum Passum vellet suam uxorem cum Principissa ad se deferri curare, sit ipsi licitum, dabitur sic quoque sufficiens securitas.

5. Ut praefatae tres Dominae ad suos maritos redire valeant, retinendo liberam dispositionem suarum rerum mobillium, secum ipsas adferendo si lubet. Immobilium vero usum fructum retinere et ubicunque locorum subsistant ad se deferri curare. Dominae autem Petroczianae bona post mortem Matris suae non periclitabuntur, sed sicut immediata successor pariformiter omnibus iis libere fruetur et quocunque locorum subsistet, proventus illorum ad se deferre curare poterit, de quibus Decretum Caesareum consignabitur in manus Celsissimi Principis Thökölij.

6. Anno praeterito occasione eliberationis aliquorum Caesareanorum Officialium ultra litrum iam depositum appromissum fuit a Generali Heisler unum Officialiem qui foret captivus ex Curuczonibus ac Transylvanis exceptis personis Dominorum Petróczi ac Sándor eliberare; praesenti ergo tractatu renovatur ac confirmatur iam facta necdum adimpleta obligatio.

7. Erit licitum Celsissimo Principi cum Generali Heisler expressum suum mittere in Transylvaniam qui inde per postam cum homine praedicti Generalis ibit Viennam et inde revertetur libere ac sine impedimento expeditis suis negotiis quando placebit, praeter illum duos vel tres qui in via Principissae inservire possint.

8. Rheda Brandenburgica a Vexillifero Truchses promissa pro qua canit Generalis Heisler, Celsissimae Principissae consignabitur.)

9. Praeter illa duo millia aureorum in Transylvania nuper exoluta solvent Generalis Heisler et Colonellus Doria adhuc quatuordecem millia, aureorum ex qua Summa tantum assignabitur Viennae in manus Principissae, quantum ipsamet desideravit; supermanens summa tempore permutationis Celsissimo Principi assignetur et insuper unum nobile carpentum cum septem equis.

10. Quandoquidem summo omnes mortales, ad effectum ut iste tractatus irrevocabilis maneat est etiam conclusum, quod si unus ex duobus captivis sit vel Generalis Heisler, vel Colonellus Doria, ante permutationem moriatur, omnia ista puncta manebunt rata et exequenda, excepto antecedenti, quod vivens tenebitur tantum dare innumerata effectiva pecunia septem millia aureorum.

11. Insuper centum quinquaginta aureos quos Turcis deposuit sua Celsitudo pro liberando Vexillifero a Regimine Stharembergico, in permutatione etiam deponentur ac restituentur.

12. Omnes Officiales Caesareani seu Gregarii hic captivi existentes statim eliberabuntur et adhuc unus Hungaricus Ductor, qui est apud Dominum Petróczi captivus in libertatem dimittetur: e contra vero captivus Szantai a Caesareanis eliberabitur, sicuti etiam Vice Camerarius Malatinczki, si adhuc in captivitate detinetur.

13. Ad instantiam Generalis Heisler Celsissimus Princeps concordavit cum Turca, apud quem Comes Solari in captivitate est, litrum vero in duobus millibus aureis est stipulatum. Et ut speratur brevi Belgradinum adveniet, ita generalis Heisler in adventu suo in Transylvaniam medio duorum Ritth-

maisterum mittet duo millia aureorum, quae apud Colonellum Doria deponentur, ut mediante ista summa supradictus Solari eliberetur. Et cum advenerit permanebit hic etiam tanquam obses praesentis tractatus in permutatione postea cum aliis ad libertatem rediturus.

14. Praetensiones quas Celsissimus Princeps erga Rascianos ac Ductorem eius Wollin, item contra Dominum Michaëlem Vaij secundum justitiam decidentur et Generalis Heisler procurabit mandatum a Sua Caesarea Majestate ut brevis fiat justitia; quarum copiam suis literis inclusive Celsissimo Principi transmittet Dominus Generalis Heisler in maiorem confidentiam et directionem.

15. Pariformiter ille Mercator pro quo Sacerdos Excellentissimi Domini Generalis Comitum a Veterani fidei jussit, aut mittat suum litrum, aut Sacerdos solvat cautionem factam, aut Mercator se restituat in Captivitatem; denique si mortuus est ante praefixum terminum suae obligationis, attestatio fide digna de morte ipsius exhibetur.

16. Placuit etiam Celsissimo Principi se declarare considerata necessitate naturae humanae, cui omnes morti debitum solvere tenemur, quod casu quo ipsemet ante permutationem moreretur nihilominus Tractatus iste in suo vigore maneat, in omnibus punctis ac clausulis, excepto in hoc, quod stipulatae summae quatuordecem millium Aureorum medietas Celsissimae Principissae dabuntur, reliqua vero septem millia Aureorum tradentur Dominis Petróczi, Sándor, Madács, Nemessani, Bajj, Daróczi et Francisco Horvát.

17. Casu vero quod Celsissima Principissa ultimum debitum suum naturae solveret ante permutationem, etiam iste tractatus manebit in suo vigore, in aliis omnibus punctis et dummodo omnia alia exequantur et conclusum, nulla inde praetensio moveri poterit. Si vero ante permutationem contingeret, quod ambo Celsissimi Princeps et Principissa morerentur: tunc stipulata pecunia quatuordecem millium Aureorum consignabitur in manus Dominorum supradictorum, nempe Petróczi, Sándor, Madács, Nemessani, Bajj, Daróczi et Francisci Horvát, manentibus omnibus in suo vigore.



Et haec omnia puncta promittimus nos Infrascripti sancte, illibate, irrevocabiliter ac sine dolo observare, sub nostra Principali respectiva ac Nobili parola, sub fide Christiana sub perditione honoris atque existimationis, in quorum fidem praesentes in duplo propria manu subscripsimus ac proprio sigillo munivimus, die et Anno ut supra etc. Jenipalánk.

E. THÖRÖLI mpr.

(L.S.)

(L.S.) DONATUS HEISLER

Baro ab Heidersheim mpr.

(L.S.) JOANNES BAPTISTA MARCUO

DORIA Colonellus mpr.

(Eredetije a m. k. kam. levéltárban. Publicorum Fasc. II. Nro 32.)

## GR. KORNIS ANTAL KAMARÁS, hunymadmegeyi főispánhoz stb. intézett levelek.

XVIII.

Méltóságos gróf ur,  
kedves öcsém uram!

Az Dravecckiana már decidáltatott causában magamhoz hivatam procurator Siménfalvi János és Jánosi Gergely Uraim ő Kegyelmekeket, s mivel Tolnai Uramot is hivatam, de hozzám nem jöhetett, oda küldöttem ő Kegyelméhez ezen két procuratort, és ott hárman eleget discurráltak, onnan ide Kórodra visszajöven, felhányattam, kerestetem ő Kegyelmekekkel minden leveleket, de oly levelet, melylyel ezen dologban magunknak segíthetnénk, nem találtunk, s ahhoz képest a mi opiniójok az mi hasznunkra vagy legalább több kárunknak eltávoztatására nézve lehetett, írásba tették, melyet is ime in accluso elküldöttem kedves öcsém uramnak. Találtunk ugyan valami authentia nélkül való írást, melyben iratik, hogy a színér-váraljai jószágot néhai Kornis Ferencz ur zálogba vetette volt s váltotta volt ki Csákiné asszonyom atyafiságból, de ezt ha authenticum documentummal demonstrálnók is, és ha azzal azt vihetnók is végbe, hogy az színér-váraljai jószágunkra

ne mennének executióra, ugy is csak azt nyerhetnók véle jövendőre, hogy nem azon jószágból, hanem más s nevezetesen erdélyi jószágunkból lenne a satisfactió, a melylyel is költséget, fáradságot és kárt szaporitanánk magunknak s interes nevededést, melyhez képest:

A mint általláttam, nincsen egyéb utunk, hanem az, hogy azon convictionalis summát, mely interesivel és az adjudicált expensával együtt 7050 forintokat tézen, ante diem executionis megküldjük, ha azt nem akarjuk, hogy jószágunkot örökös gyalázatunkra elfoglalják. Nékem penig pénzem nincsen, kölcsön kérnék, de ily hertelen itt nem lehet, nincsen is honnan s kitől, házamtól penig nem mehetek, nem divertálhatok egy szempillantásig is az feleségem felette nehéz és súlyos nagy nyavalyája és élet s halál között való léte miatt, azért ne sajnálja kedves öcsém uram annyi pénzt, ha külömben nem lehetné, interesre is leválni s bizonyos embertől kiküldeni; (jó volna Apór Uram) hogy ante executionem lehessen ott a pénz, és oda ki való valamely jó akarónknak irni is, hogy az actor előtt igyekeznék efficiálni, hogy valamit azvagy csak az interesből engedne el, s talám, ha pénzt küldünk, lészen is engedelemmel, de ha jószágot foglal, azon jószághoz osztán nem jutunk, mig mind egy fillérig le nem tesszük az megnyert s mgittelt summát. Én penig assecurálom per praesentes öcsém uramot, hogy bátran kérhet réám is pénzt, mert én az magunk részére nézöt exolválom, az alatt penig interesem mind a kölcsönkérésre, mind az contractus írásra praesentium virtute öcsém uramot facultálom.

Lehet nekünk regressusunk condicionalis atyánkfiaira azután, ha atyafiságoson nem lehet, törvényesen is, az hová és mikorra fog kívántatni a genealogia is, melyet én kerestetem itt, de nálam nincsen, öcsém uramnál lehet, de az még továbbra való lészen.

Emlékezzék rá öcsém uram, Magyarországon sok leveleit mondják vala, hogy volt Kornis Gáspár Uramnak, fel kellene keresetni a magyarországi cáptalanokban, nevezetesen a lelesziben, e felett:

Tudhatja öcsém uram is, hogy kis-czégi Kászoni János mondotta volt, s a fia most is

sokszor emlegeti, hogy Szebenben a városi tanács házában volnának két ládái a Kornis familiának tele levelekkel; jó módja volna öcsém uramnak ennek végére menni, s ha volnának, kikergetetni, melyet recommendálok is bizodalmas atyafisággal. In reliquo ajánlom öcsém uramot a szent Isten oltalmában s magamot igaz atyafiságos szeretetiben, maradván az

Méltóságos gróf uramnak,  
öcsém uramnak

Kórod, 3 Junij 1750.

atyafia, köteles szolgája  
Gr. Kornis Ferencz m.p.

A levélhez mellékelve vannak a következő okmányok:

In causa Draveczkiana intuitu debiti Rfloreos 3750 in capitali constituentis decisa, tenuis opinio.

Mínthogy ezen causa penes transmissionales revideáltatott és decidáltatott is in Curia Septemviralis Excelsa, tehát ha nemes Magyarországon is az erdélyi praxis szokott observáltatni, oly finalis sententiának kellett in illo superiori foro tanquam revisorio emanáltatni, mely ellen se inhibitióval, se contradictióval, se violenta repulsióval nem lehet élni, mert a ki az ilyen ellen repulsióval élne, notába incurrálna, noha nemes Magyarországon így observáltatik-e vagy nem, abban bizonyosok nem vagyunk. De külemben is repulsióval élni ezen dologban nem hasznos, sőt igen káros lenne, mert 1-mo akármely remedium mellett is alig lehetne egyéb defensió, hanem csak az, a mit in processu vagy circa processum el kellett volna követni, s reméljük, el is követtek, notanter pedig excipiálni arról, hogy nem csak az méltóságos convictus gróf urak successori néhai méltóságos Kornis Ferencz Uramnak. 2-do. Nem magyarországi, hanem erdélyi emberek ő Nagyságok, azért Erdélyben kellett volna keresni ő Nagyságokat. 3-tio. A jószág, melyet el akarnak a convictió mellett foglalni, nem ingyen és simpliciter szállott volna ő Nagyságokra néhai méltóságos Kornis Ferencz urról, hanem mínthogy Kornis Ferencz ur eladta volt, még pedig sattsában, pénzzel

redimálta az mostani convictus méltóságos gróf urak atyja, néhai méltóságos ur Kornis Gáspár Uram ő Nagysága. De a mi illeti a két elsőt, csak exceptió lévén, még pedig condescensoria, ide penes repulsionem nem lehetne regrediálni, mert penes repulsionem in merito kellene okát adni a repulsióknak, mely az és úgy lehetne, ha megmutathatnák ő Nagyságok, hogy vagy adósak nem voltak, vagy megfizettetett az adósság, ilyen documentum pedig nem találtatik. Az mi illeti az harmadikot, lehetne ugyan allegálni azt, hogy a mely jószágra mentek executióra, azt az méltóságos Kornis urak ő Nagyságok pénzek után birják, mivelhogy az néhai debitor Kornis Ferencz ur eladta volt sattszáért, s pénzzel váltotta ki Kornis Gáspár ur, de ennek se lenne haszna, mert 1-mo ezt nem doceálhatni. 2-do. Nemes Magyarországon prosequáltattak és convincáltattak ő Nagyságok, azért ott kell lenni az executióknak is, ha az forum competens volt, ott pedig más jószágok ő Nagyságoknak nincsen. 3-tio. Ugy prosequáltattak ő Nagyságok ut debitornak successori, et per hoc debitorok, ha debitorok? lehet a debitornak akármelyik jószágából contentumot venni, annyival is inkább, mínthogy 4-to a pénz is Magyarországon leváltatott volt. 5-to. Magyarországi jószág is adattatott volt zálogba azon actionált debitor(m) mért, még pedig oly formában, hogyha a zálogba adott jószágot a török elvonná, lehetne a debitornak regressusa más jószágra, különben is, ha szinte repulsió mellett amoveálni lehetne is az Actort nemes Magyarországon instituált precessusától, abból is nem egyéb következne, hanem sokkal több kár és költség, mert azzal az debitum el nem veszne, hanem az erdélyi forumon is consequálhatná az Actor justa praetensióját, s az alatt mind a két félnek költsége és az interes nagyra nevedednék, melyeknek az méltóságos gróf urakra ő Nagyságokra való háromlásától ugyan félhetnének ő Nagyságok.

Az méltóságos regia districtualis tábla is megítélte, hogy az méltóságos gróf Kornis urak ő Nagyságok azt a capitalist fizessék még az az, fl. 3750, ugy az expensát is refundálják, fl. 600, ezt, a mint informáltatunk, csak az praetendens Actor appellálta intuitu

et respectu interusurij, az méltóságos gróf Kornis urak ő Nagyságok részéről pedig nem appelláltattott, azért ő Nagyságok láttattak per neglectum appellationis agnoscsálni a districtuális tábla deliberatuma szerint, hogy tartoznak mind a capitalissal, mind az expensával, melyhez képest penes repulsionem nem lehetne egyébről disputálni, hanem csak az interesről, mivel az interest csak az felső Excelsum Forum adjudicálta, alig remélhetni pedig, hogy olyan okot adhatna az ember elé, hogy az interesről lött iudicium reformáltatnék, mert az interes ex eo fundamento itéltetett meg, hogy az zálogba adatott jószág elvettettésvén az creditortól, az elvettettéskor mindjárt cessált a kölcsön elocált pénznek fructusa, azért ugy tetszik, nem is ok nélkült itéltetett meg, hogy a die litis motionis exolváltassék az interes, és így ez uton is csak az költség szaporodnék az méltóságos gróf Kornis urak ő Nagyságok kárára.

Melyhez képest mi a meenyiben a dolgot állaláthattuk, nem jovaljuk a repulsióval való élést az ő Nagyságok károkra, hanem, ha terhes is, jobbnak itéljük, hogy vagy az executió admittáltassék vagy pénzzel excontentáltassék az Actor. Annyival is inkább, ha lehetne, per certas mediationes vel sinceros intercessores arra venni, hogy az convictionalis summából engedne el; ha pedig nem enged, még lehet post admissam ac factam executionem 32 esztendők alatt gratiosum novummal ezen causát resuscitálni, de ugy, hogy ha valami oly levelet találának az méltóságos gróf urak ő Nagyságok, melylyel megbizonyodnék, hogy az actionált adósság exolváltatott volna, vagy egyebet olyat, az melylyel bizhatnék az ember maga defensionijához.

Igen jó lett volna, ha in processu exceptió lett volna arról, hogy nemcsak az méltóságos gróf urak ő Nagyságok successori az néhai debitor urnak etc. Ha pedig procurator Uram, ki ezen causát folytatta s defendálta, bizhatnék valamely remediumhoz, olyhoz, az melylyel használhatna s kár belőle ne következnek, igenis kövesse el.

Mivel pedig az néhai debitor Kornis Ferencz urnak az fián néhai méltóságos Kornis Gáspár uron kül voltak három leányi,

praeterea néhai méltóságos Kornis Gáspár urnak is a két fiain kül volt leánya is, (ha azon leányok in bonis debitoris succedáltak) azoknak successorit is lehet cogálni, hogy concurráljanak, (kiket is in processu cursu litis lett volna jobb admoneálni az causának defensionijára), de ha ad fraternam vel legitimam admonitionem nem akarnak concurrálni, provocálni kell.

Továbbá csak jobb volna az convictionalis summát pénzült letenni, mintsem a jószágot elfoglalni engedni, azért 1-mo, mert megítélik ő Nagyságokot érette, vel negligentiae, vel misertatis signum apparebit. 2-do. Ha a jószágot elfoglalják, extra dominium et usum fructum lesznek az urak ő Nagyságok. 3-tio. Ha nem jövedelmes is a jószág, de csak szebb az hire, hogy van, mint nincsen. 4-to. Azon most elfoglalandó jószágnak rehabilitójában az urak ő Nagyságok kárt és költséget s fáradságot szereznek magoknak és méltóságos successoroknak.

Jobb azért, ha külömben nem lehetne, interesre is pénzt venni, és ante 15-um diem hujus egy bizonyos értelmes, meghitt ember által kiküldeni.



Copia literarum Illustrissimi Domini Comitum Francisci Kornis ad Inlytam Tabulam Districtualem Trans Tibiscanam, Debreczinum in causa Draveczkiana expeditarum.

Méltóságos Regio Districtualis Tábla! nékem jó Méltóságos Uraim!

Méltóságos táblai assessor Budai László Uram uri certicatoria leveléből azon méltóságos táblán folyt s onnan provocált mind a Méltóságos Királyi Tábla, mind pedig az Excelsa Septemviralis Curia variált stylussal emanált méltóságos deliberatuminak publicationiját, s ad 15-tum Junij executiojának terminusát die 26 praesentis Maji elvettem, ottan tenora szerént condivisionalis atyámfiainak meritumát notificáltam, de mindedig is a publicumoktól és a mostan inchoált generalis conscriptiótól avocatusok lévén, a dolognak mivoltáról nem conferálhattunk és egybe nem gyülhettünk, kivált nemes Magyarországon lévő méltóságos Perényi familia

kedves atyánkfiait nem tudósíthattuk a terminusnak rövid volta miatt. Az itten lévő atyafiakat in primordio litis azon causának defensiójára admoneáltattuk volt, de minthogy nemes Magyarországnak édes eleinktől birattott s Nagyságtok előtt is tudva lévő feles jószágaink idegenektől praeter meritum occupáltattak, s velünk együtt nem részesülhettek, az onust, már most úgy experiáljuk, magokra venni örömet nem akarnák, minekokáért: instálok alázatosan a méltóságos táblának, méltóztassék a méltóságos tábla ratiótkot atyáiképpen ponderálni, az executiót ezen rövid terminusról differáltatni, hogy az alatt ezen materiához concurráló atyánkfiait is segítségünkre, ha sponte nem accedálnának, jure mediante is compellálhassuk. A méltóságos tábla méltóságos resolutióját teljes reménységgel várván, maradok

a méltóságos táblának

Kórod, 31 Maji 1750.

alázatos szolgálja

Gr. KORNIS FERENCZ m.p.



Copia literarum pariter Illustrissimi Domini Comitiss Francisci Kornis ad Illustrissimum Dominum Ladislaum Budai de Bölcse, Inclytae Tabulae Districtualis Trans-Ticiscanae Assessorem in causa Draveczkiana Debreczinum expeditarum.

Méltóságos ur! jó méltóságos Uram!

Az méltóságos urnak uri leveléből praeter spem et omnem expectationem mind a méltóságos királyi tábla, mind pedig az Excelsa Septemviralis Curia deliberatutum elvettem. Tudják azt nemes Magyarországnak, Erdélynek is igaz és gyökeres fiai, minden Méltóságos és Tekintetes Rendei többek között az mi familiánk propter regionem et religionem minémü metamorphosist szenvedett; mind erdélyi, mind pedig nemes magyarországi jószágai occupáltattak, s a mi kevés még maradt is, néhai Kornis Ferencz szüle atyámnak sattuáért, nevezetesen pedig nemes Szathmár vármegyében lévő jószágocskánk ugyan a sattuáért, a mint hazánk törvénye Compilatarum Constitutionum Part. 4-ta. Tit.

17 contineálja, elfoglaltattanak, s nagyatyám Kornis Gáspár egy részét redimálta, notabilis része ma is oda vagyon, sőt boldog emlékezetü Kornis Ferencz ur hires, nevezetes ember lévén, annyira nevededett sattuza, hogy mobile és immobile jószágainak ára nem sufficiált, hanem kénszerítettett külső országokra kimenni s keresztyén méltóságok segedelmekkel magát és kezeseit a pogánytól megváltani. Ennek pedig atyja nemes Magyarországhoz tött fidelitásáért szép jószágit miképpen amittálta volt, azon nemes ország pacificationis tractatusából constál, mégis oly consideratióban vétettünk, mintha a mi praedecessorunkról igyen sok jószágokot birnánk, és mint morosus debitorok a debittumnak exolutióját recusálnók. Ex relationibus értvén a méltóságos urnak is hasonló sorsát, kívántam pro ulteriori informatione ezekkel a méltóságos urnak molestálni s egyzsersmind kérni, méltóztassék a méltóságos ur efficax influentiája által a méltóságos táblán munkálódni, hogy ezen executió saltem az őszi feriakra differáltassék; ugyan is, hogy lehessen ily messze lakó embereknek egész készülettel ily rövid terminusra compareálni. A mint a méltóságos ur is jovalja, ha az executiót admittáljuk is, a mig kivált Magyarországon lakó Perényi familia kedves atyánkfiait requiráljuk, a terminus is effluál. Várván a méltóságos urnak uri válaszáat, ajánlom a méltóságos urat a szent Isten oltalmában, magamot tapasztalt favorában, s maradok constanter a

Méltóságos urnak

Kórod, 31 Maji 1750.

igaz, köteles szolgálja

Gr. KORNIS FERENCZ m.p.

Kivül: Copia Literarum Illustrissimi Domini Comitiss Francisci Kornis in causa Draveczkiana ad Inclytam Tabulam Regiam Districtualem Trans-Tibiscanam et Dominum Ladislaum Budai de Bölcse Anno 1750. 31 Maji exaratarum.

(A levél eredetije a 2 utóbbi melléklet másolatával együtt a gr. Kornis levéltárban.)

GR. PETKI ANNÁHOZ INTÉZETT  
LEVELEK.

## VII.

Méltóságos grófné, nagy kegyességű  
patronám!

Közelítvén Kristus Urunk dicsőséges és örvendetes születése szent innepe, Óhajtóm tiszta szivemből, engedje az felséges Ur Isten utána következő uj esztendőre s több nagy számuakkal Nagyságodnak elérni s tölteni örvendetes állapotban, lelki, testi bőv áldásokkal több hiv szolgálói között nékem különös vigasztalásomra; ezen hiv, alázatos kívánságomat szegény árva öcsém is alázatos kézsókolásával kívánja; egyéb uj esztendő (így) ajándékot nem ígérhetünk, hanem az mi mindennapi imádságunkat dupláztatni fogjuk Nagyságodnak hosszas szerencsés életéért. Én szivesen udvarlottam volna ígíretem szerént, de pénzes lovakkal jöttem, az utnak nagy alkalmatlansága mián réa nem vehettem a szekeresemet, ide is igen nagy költséggel nehezen jöttem, már az szent innepeket itt fogom tölteni; ha az ut egy kicsidet jobbul, mindjárt alázatosan udvarlok; most egy pár császármadarat s egy désa ordát küldök, egy kevésse feljül megveszett az orda, Kata asszony tisztítsa meg, mihelyt Nagyságod meglátja, ha itt megtisztítottam volna, ujólag bégazosodott volna; méltóságos gróf Uramnak alázatos köszöntésemmel egy nagy öreg tömlővel udvarlok, Nagyságod számára is hoztam igen jó turót egy désával, melyet más számára, híre, készítettek volt; csaknem erőszakkal hoztam el, kiküldöttem volna most, de itt az az hire, hogy méltóságos gróf gubernátor ő Excellentiája bejön, s talám Nagysád is be fog jönni, s minthogy ebben a veszett katona világban többet nem szerezhettem, úgy itflem, hogy ő Excellentiájával némely részit együtt fogja költeni Nagysád, mindazonáltal Nagysád parancsolatját elvárom iránta, nem különben az Kata asszony mentjét kivigyék avagy az Kolcsár Uram kezénél maradjon; sietve irt levelemről s pecséte mről bocsánatot kérek, ajánlom Nagyságtokat Isten

oltalmában, magamat tapasztalt gratiájában, maradván

Nagyságodnak

Sig. Kolosvár, 22. Decembris Anno 1766.

alázatos szolgálója

árva GÁBORFFI ANNA m.p.

Külczim: Méltóságos gróf Királyhalmi Petki Anna asszonynak, Méltóságos gróf néhai Kornis Antal Uram ő Nagysága elmaradott méltóságos özvegyének, méltóságos és gratiosa patrona asszonyom ő Nagyságának alázatosan.

Gyeke.

(Eredetije a gr. Kornis levéltárban.)

## VIII.

Méltóságos grófné uri asszony!  
Kegyes patronám!

Közelítvén nemes vármegyénkben leendő közönséges restauratió, bátorkodom Nagyságod kegyességéhez folyamodni, hogy a kikenél maga Nagyságod legjobban tudja, maga hathatós közbenvetés által akármelyik processusban főbírórságra lehető előmeneteletem munkálódni méltóztassék, lévén az alsó processus résziről Szék városában lakó helyecském; ha azon két hivatal közül egyiket sem nyerhetném, bár csak a két vicze ispányság közül egyiket vagy actualis assessorságot Nagyságod kegyessége által nyerhetném el, Nagyságod mutatandó kegyességit életem fogytáig megszolgálni igyekezem, melyben magamat alázatosan és hathatóson ajánlván, maradok, mig élek, állhatatosan

Nagyságodnak

Gyula, die 19. Januarii 1767.

alázatos szolgálója

MAXAIS GÁBOR m.p.

Külczim: Néhai Méltóságos gróf Göncz-Ruszkai Kornis Antal Uram megmaradott özvegyének, Méltóságos gróf Petki Anna uri asszonynak, nékem nagyérdemű patronámnak alázatosan.

Cibini.

(Eredetije a gr. Kornis levéltárban.)

## Kolozsvár 1848-iki JEGYZŐKÖNYVÉBŐL.

(Folytatás.)

Junius 27-én főbirói elnöklet alatt közgyűlés.

221.

Olvastatik belügyminiszter Szemere Bertalannak folyó junius 14-ről kelt idei 2603 tan. számmal jegyzett kerülő irata, melyben az egyesült hon e városa polgárainak a nemzet, mint ön nevében idézletét mondja, — megemlítve, hogy az unió napja városunkra nézt is a boldogság, dicsőség és szerencse napja, kormány nézeteként mondja ki, miszerént az unióval a két haza egy lett, határai között nincs többé különbség; — a két nemzet egy lett, egymásnak minden jogaival és szabadságaival bir, — a nyelv és vallás sem ad, sem vesz el jogot, s az ország alkotmánya a törvény előtti egyenlőség elvére lesz fektetve, s végre, hogy a kormány jelszava: igazság és méltány.

Ily nézetekkel véve át ő felsége nevében Erdély kormányát, e város bizodalmit kéri, s kiemelve azt, hogy az unió szerencsés időben nem történhetett, mivel a veszélyben forgó hazának egyesülésre legnagyobb szüksége most van, felhívja a várost a szabadság és veszély napjainak együttélésére; s mivel a királyi szék állandósága és a haza épsége roskadoz, s e kettő megmentésinél találkozunk, elsőben is felhívja e várost vivni és áldozni, hogy utóbb a szabadságjótéteményeit biztosságban élvezhessük.

Megnyugvással s a felszólítás iránt teljes készség nyilvánításával fogadtatott. Továbbá határozatik, hogy a város részéről a vasut tárgyában Pestre menő küldöttség a város részéről a minisztereknél a város nevében tisztelkedjék, egyszersmind, hogy ezen üdvözlés a belügyminiszterhez intézendő köszöntő felirással viszonzottassék.

222.

Olvastatik a belügyminiszter f. junius 20-ról 366/B. Eln. számu idei 2604 tan. számmal jegyzett körirata, mely szerint a haza határain és beljében a haza szabad-

sága ellen intézett s egybefüggeni látszó törekvések szemmel tartást, s csak rögtön teljesítés útján hatóssá válható intézkedéseket kívánván, minekutánna Erdély a központtól távol esik, s a havasalföldi s oláhországi szomszédságis annál inkább fontosb tekintet, minél inkább óhajtandó, hogy ők is szövetségeseinkké tétessenek; ennél fogva a haza eddig Erdély nevet viselt részébe királyi biztosul báró Vay Miklós koronaőr küldetvén ki, teljes hatalommal ruházott fel a csend és rend fenntartását mindazon módokkal eszközölni, melyek a czélt a jog és törvény korlátai között, de egyszersmind a korona és álladalom magas érdekeinek épségben tartásával okvetlenül biztosítják. Ily rendkívüli eszközök közé soroztatik a rögtönítelő bíróság is, melyet a királyi biztos a legfelsőbb rendszabályokban kijelölt eseten felül az ország békéjének, a közcsendnek erőszakos kitörésekkel kísért lázadás, lázítás, lázadásra bujtogatás, s annak következtébeni gyilkosságok, rablások és gyujtogatások általi megháborítása eseteire, sőt az e részbeni megkísértett, de közbejött törvényes erő által a végrehajtásban meggátolt merényekre is világosan ki fog terjesztetni.

Meghagyatik tehát és rendeltetik, hogy kiküldetéséhez képest teljes hatalommal intézkedendő fennevezett királyi biztosnak e város egyeteme és annak minden lakosai, nemzetőrei engedelmeskedni és e szerént a szabadságon alapuló közrend fenntartására közremunkálni hazafi és polgári tisztjének ismerje. — Különösen pedig a hatóság a királyi biztos rendeletére a rögtönítelő bíróságot keblében azonnal kihirdetvén, azt haladéktalanul felállítsa és a közrend állapotáról ugyanazon királyi biztost és a kir. fő-kormányzszéket legalább öt naponként, előző intézkedést vagy rögtöni segedelmet igénylő esetben pedig tüstént, értesitse:

Szolgal tudásul és megtartásul.

223.

Előbbi 220 számu megbizatása nyomán eltávozott s most visszaérkezett gr. Mikes János jelenti, hogy sem gróf Bethlen Jánost, sem gr. Teleki Domokost, mint e városról eltávozottakat, fel nem találhatá:

A főbíróra bizatik mindkettőnek a város bizodalma és kineveztetése felőli értesítése, egyszersmind-a fentebbi 220 számú végzés értelmében felszólítása.

224.

Polgárőrségi főparancsnok gr. Mikes János jelenti, hogy a polgárőrség közzé irt, de még valósággal be nem állott egyéneket vagy az őrségbe állásra vagy mentő okaiknak előadására felszólította; minek nyomán többen kérelmekkel járulván a jelentőhöz, azon kérelmeket át fogja adni a főbírónak; egyuttal czélszerűnek látva, hogy azon kérelmek vizsgálatára egy bizottság neveztesék ki. — Továbbá jelenti, hogy Pataki Dániel 40 pfrtot, Schmidt György 20 pfrtot adtak, mint szolgálatra alkalmatlanok, a nemzetőri pénztárba. — Ismét, hogy érkezendő kir. biztos b. Vay Miklós urnak két tisztelket polgári ör tétetését és az egész tisztikar tisztelkedését vélekedni szükségesnek, Végre javallatot tesz az iránt: hogy a szolgálati vétségek esetére a megszólítások foganatlanóságánál fogva büntetéskép vétessék fel a vétség, vagy annak ismétlése arányában 2 órától 24 óráig kiszabandó elzáratás fenytése is:

A jelentések általában tudásul vétetnek, a javallott bizottságnak a következő üléseni kinevezése a főbíróra bizatik. Az indítványozott elzáratási fenytést illetőleg ennek 2—24 óráig a főörhelyen, de csak a szolgálati vétségek eseteiben alkalmazhatása meghatároztatik oly módon, hogy az e részben ítélő hadi tanács ülései nyilván tartván, a nyomozás bezártával csak az ítélet meghozására vonul külön szobába, ítéleteit mindazáltal a nyilt teremben mondja ki. Büntetés csak azon esetben rovathatik a vádlottra, ha a tanács jelenlevő tagjainak kétharmada vétkesnek ítéli. A tanács tagjainak, mint általában minden tiszteknek megválasztására az illető választóknak (kiken csak a rendes besorozott örök értetnek:) felét legalább egygyel meghaladó szám kivántatik.

226.

Ugyancsak a főparancsnok indítványt tesz az őrsereg számára egy lövöldének felállítására végett, előlegesen is a hely, szük-

séges kellékek, megkivántató költség és lövöldei szabályok feletti tervezésre egy bizottmány kinevezését javallván:

A tett indítvány elfogadtatik, a javallott bizottmány pedig az indítvány értelmében munkálkodásra a főhaditanács személyzetében neveztetik ki.

229.

A főbíró jelenti, hogy gr. Széchenyi Istvánnak e város követéül lett választatását a szükséges oklevelek mellett megvinni igtató Gyergyai Ferencz, Krizbai Miklós, Hegedüs Sándor és Kelemen Mihály személyében kinevezett bizottság illetén tiszte teljesítésére még a választás napja délutánján rögtön elindult, egyszersmind, hogy a tanács e czélra utiköltségkép számadás terhével a nevezett biztosok kezébe a majorság pénztárból 200 pfrtot adatott:

Tudásul vétetik, azonban elvárja a közgyűlés a kiadott 200 pfrtróli számolatot, a tanácsnak ajánltatik, hogy a közönség közbejöttén kívül további assignatiókba ne elegendjék.



Julius 5-én 1848-ban főbírói elnöklet alatt közgyűlés.

238.

Miniszter gr. Széchenyi Istvánnak e város részéről követé lett megválasztatását megvitt küldötteink részéről jelentetik, miszerint a tisztelt gróf még a választások megkezdése előtt Sopron megye egyik követkerülete részéről tett felszólításnál fogva ezen kerület részére nyilatkozván, s ottan bekövetkezett megválasztatása után a követséget valósággal is fogadván, ez okon, noha e város által lett megválasztatását örömmel veszi, de elnem vállalhatja, mindazáltal a város érdekében munkálkodását igéri és majd írásban is válaszoland:

E városnak Sopron megye által lett megelőztetését sajnálja a közgyűlés, egyéb iránt a miniszter grófnak hajlamát tanusító nyilatkozata örömmel vétetik, egyszersmind pedig az ennél fogva ürességben lévő egyik követségre szükséges választásnak minél

előbb leendő megtételére a középponti vá-  
laaztmány ezennel felszólíttatik.

\*

Julius 19-én 1848-ban főbirói elnöklet  
alatt tartott közgyűlés.

245.

A főbiró mint ezen évi erdélyi ország-  
gyűléseni követ jelenti, miszerint ezen utolsó  
országgyűlése Erdélynek a tegnapi napon  
bevégeztetett; — annak tárgya, körülményei  
tudva vannak a gyűlés előtt, annál fogva  
azok előszámításával a gyűlést terhelni nem  
kívánja, köszöni a bizodalmat s magát a gyű-  
lés hajlamába továbbra is ajánlja:

Ezen követi jelentés s a jelentő követ  
főbiró személye éljenzéssel fogadtatott.

246.

Olvastatik Méhes Sámuel városunk  
nemzeti gyűléseni követjének idei 2903 tan-  
számu idei jul 1-ről irt jelentése, mely sze-  
rént noha az ország vészes állása a nemzeti  
gyűlés alakítását sietteti, mindazáltal az Erdély  
fel nem érkezett követei elvárása tekintetéből  
folyó julius 10-ig halasztatott el, mely nap  
dél előttjén Pázmándi Dénes elnöknek s Er-  
dély egyik képviselője Pálfi János alelnöknek,  
Keller János, ugyancsak erdélyi követ, egyik  
jegyzőnek választatott meg. — Julius 10-ki  
délutáni ülésben az elnök a következő napra  
a pénzügyminiszternek az ország megmenté-  
se tárgyában indítványát tüzte ki; — mely-  
nek ellenébe az ellenzék a trónbeszédrei  
felírást sürgette megelőzőleg megállítandó-  
nak, — de szavazatra kerülvén a dolog, majd  
400 szavazó közül csak 10 nyilatkozott az  
ellenzék részen, s ebből látható a miniszteri  
oldal (mely mellett nyilatkozott jelentő kö-  
vetünk is:) nagy többsége. A holnapi nap  
az előleges konferenciákból tisztán számí-  
thatólag a pénzügyminiszter indítványa 40  
millió pengő forint kölcsön és 200,000 ka-  
tona iránt egész lelkesedéssel fog megajánl-  
tatni. Továbbá tudatja a jelentő követ, hogy  
az ellenzék ezen nemzeti ülésen még több  
áldozatokat is fog kívánni a földesuraktól,  
nevezetesen a regaléknak, s a majorsági

szöllőkbböli tizednek vagy kilenczednek min-  
den kárpótlás nélküli elengedését.

Végül, hogy a közlekedési miniszterrel  
értekezze, a mind egy Kolozsvártt felállítan-  
dó főtörvényszék, mind a vasutnak Galaczba  
Kolozsváron át egyenes vonalban vitele le-  
hetsége mellett nyilatkozott:

Ezen tudósítások a tudósító éljenzete-  
tésével fogadtattak.

247.

Olvastatik ugyancsak városunk nemzet-  
gyűlési követe s egyszersmind unio bizott-  
mányi tag Gyergyai Ferencz levele, mely  
szerént a bizottmány tagjai még nem men-  
tek fel Pestre, a bizottmányi munkálkodás  
a teendők sokasága miatt sem kezdetetett  
meg s hogy a Saguna által tanácskozálag  
ajánlott 9 tag ellen van a jelentő. Egyéb-  
iránt e várost, mint küldőit, mindég előre  
értesítendi véleményök megérthetése végett.  
Továbbá tudatja, miszerént biztatásokat vett  
az iránt, hogy Kolozsvár háttérbe nem szo-  
rittatik, hanem valamely hivatal idetételével  
s a vasuttal neveltetni fog:

Ezen tudósítás is éljenzéssel vétetett.

248.

Fölmerül az őrseregbe még be nem  
lépteknek belépésre, a belépteknek szolgál-  
teljesítésére szoríttatása, s a magokat szolgál-  
lat alól fölmentetni kérők kérelmeinek bi-  
zottságilag tárgyalatása.

Az érintett kérelmek ellátására bizott-  
ság neveztetik ki Szathmári P. Gábor ta-  
nácsos, szónok Gut János, Minorics Károly,  
Filker Elek, Simon Elek és tollvivő Kenyeres  
Károly személyekben oly módon, hogy az irt  
kérelmeket az őrségre nézt fennálló hazai  
törvényekhez s azok értelmében tettministeri  
rendeletekhez mérten a tizedi előljárók felvé-  
telével s a kérelmesekre nézti kihallgatásával  
lássák el; egyszersmind pedig vegyék számba  
mind az őrseregbe állottakat, mind pedig azo-  
kat is, kik be nem állottak s felmentetésök  
iránt sem kérelmeztek, hogy így a beállottak  
kötelességök teljesítésére, a be nem állottak  
pedig a beállásra szoríttathassanak.

(Folytatása következik.)